

Un bilingüisme dintre d'un altre?

per Josep Torrella

Estem tan acostumats a sentir -i a dir- barbarismes, que els sentim -i en diem- sense ni parar-hi esment, sense que a penes pertorbin la nostra sensibilitat auditiva com a elements espuris que són dintre del prou extens vocabulari català.

Em refereixo, és clar, als qui hem adquirit una poca o molta coneixença disciplinada de la nostra parla, que dels qui només l'empren rutinàriament perquè l'han heretada dels pares ja no cal esperar que distingixin entre un vocable genuí i un d'il·legítim.

Però quan és davant del televisor o escoltant la ràdio que ens és plantificat un barbarisme, o una construcció impròpia, aleshores la nostra orella se'n sent ferida. I si el nyap ens ve d'un professional la cosa ens irrita i tot. Però encara que vingui d'una persona del carrer, que al carrer no n'hauríem fet cas, a través d'un micròfon la impuresa ens apareix retallada, estrident, amplificada.

I és que inconscientment presuposem que una persona qualsevol hauria de tenir davant d'un micròfon la preocupació de controlar la seva parla, i així com -seguim suposant, sense que ens n'adonem- deu mirar de no amollar cap paraulota, creiem que també hauria de fer per empassar-se els **bueno**, els **pués**, els **hasta**, els **tenir que**, i altres disbarats de què està plagada la nostra parla col·loquial.

Però ¿com podem pretendre d'exigir un mínim de rigor lingüístic a l'home del carrer si molts dels qui ens hem esforçat per poder escriure el català amb poca o molta correcció no apliquem mai un esforç semblant a depurar de bastardies la nostra conversa, fora de si ens asseuen en una tarima o ens encaren un micròfon?.

No dubto que a tots els idiomes es deuen produir certs vicis en el terreny col·loquial, i s'hi deuen introduir elements heterodoxos, majorment en els ambients d'escàs nivell formatiu. Ara mateix podem assistir al risible espectacle de tantes figures de la política espanyola, és a dir de gent prou formada, que ni davant dels micròfons no s'estan de menjar-se la **d** en les sil·labes finals dels participis (**informao**, **enterao**, **ocupao**); vici que si es pot tolerar en un dialecte -l'andalús- no crec que sigui perdonable en la gent de la "meseta", ni

tan sols en els propis andalusos que vagin a ocupar poltrones madrilenyes. I també cal acceptar que es produeixin alteracions lexicals per culpa dels argots, i que manta vegada certs vicis o llibertats arribin a adquirir carta de naturalesa i vagin conformant la inevitable evolució de les llengües.

No crec, però, que el fenomen d'autèntica corrupció que es registra en el català s'esdevingui en les llengües "oficials" dels països amb escàs o nul analfabetisme i amb una acurada solidesa de l'ensenyament lingüístic. Per desgràcia el català es troba en una situació majoritària d'analfabetisme puix que molta gent catalana que ha passat per l'escola, i fins i tot no pas pocs universitaris, equivalen a analfabets o semi-analfabets respecte de llur pròpia llengua. La culpa no és tota d'ells, òbviament; el primer culpable, en cronologia i en gruix, ja ve de principis del segle XVIII, i és aquell qui inicià la marginació secular de la nostra llengua,

condemnant-la així a una degradació que si no va arribar a aniquilar-la va ser gràcies a un veritable miracle de resistència.

Si hem estat, doncs, capaços d'aquesta fidelitat durant més de dos segles i, sobre d'ella, vam ser favorescuts amb la intervenció providencial d'un traumàtòleg de la talla de mestre Fabra i amb la solidària entesa de la nostra gent de lletres al seu redòs, val la pena que els qui estem en situació de fer-ho ens esforcem a depurar la nostra parla d'intrusismes lexicals i de desviacions gramaticals i fonètiques. Però que ens hi esforcem cada dia a tota hora; no només quan escrivim o quan parlem en ambients i circumstàncies de compromís, equivalents per a nosaltres a escriure en veu alta.

La promiscuitat de la nostra llengua amb la castellana, degut al fenomen migratori de les darreres dècades, és prou amenaçadora de degeneració per a una de les dues -i no hi ha pas dubte que l'amenaçada és la nostra- perquè encara aquells qui tenim manera de contribuir a la seva ortodòxia no fem res, o fem menys del que hauríem de fer, per alliberar-la de la influència invasora. Hi ha qui tem -i qui ho dóna per segur- que l'estabilització del bilingüisme a casa nostra portarà a la destrucció del català, a la llarga. Però aquest funest pronòstic podria ser encara més real i a més curt termini si s'anés mantenint i accentuant un divorci entre el català docte i el vulgar, entre el català d'èlite i el del carrer; en definitiva, entre el català que s'escriu i el que es parla, cosa que arribaria a constituir un bilingüisme dintre d'un altre.

Ara bé; el risc s'agreuja amb la manca de rigor lingüístic a la televisió i a la ràdio per part dels qui en són professionals: guionistes, traductors, actors, dobladors, presentadors. És prou sabuda la ràpida i decisiva influència d'aquests mitjans damunt la massa. La correcció idiomàtica dels qui són escoltats dia darrera dia per la gent de tots nivells i de tots indrets és, doncs, indispensable i urgent per a la regeneració del llenguatge, per a una coherència que li mantingui la necessària fortalesa.

Malauradament, sembla que aquesta evidència no sigui advertida per aquells a qui correspon de posar les coses a rotllo.

SENSERRICH

Joieria,

Sant Quirze, 17 - Tel. 725 75 96

SABADELL